

Onderwijscentrum

Leijpark

*veerkrachtig onderwijs
voor SO en VSO*

Onderwijsinhoudelijk jaarverslag 2018-2019

Inleiding

Continue kwaliteitsverbetering' is hét adagium in onderwijsland. Van scholen wordt gevraagd elke kans te grijpen om hun kwaliteit duurzaam te verbeteren. Daar ligt, zo stelt de onderwijsinspectie, in de komende jaren voor alle onderwijssectoren de uitdaging. Bij Onderwijscentrum Leijpark is deze uitdaging opgepakt middels een audit in maart 2018. Tijdens deze audit is gekeken 'hoe de kwaliteit van het onderwijs zich verhoudt tot de standaarden die de onderwijsinspectie daarvoor hanteert en op welke punten de kwaliteit van het onderwijs verbeterd kan worden'. De maanden na de audit is benut om de bevindingen te vertalen naar een innovatietraject Sturen op onderwijskwaliteit. In een plan van aanpak is vastgelegd hoe we in (de voorbereiding op) het schooljaar 2018 - 2019 werken aan de implementatie van dit traject met als uitgangspunt dat aan het einde van het schooljaar de kwaliteitsverbetering op het niveau van de organisatie, de afdeling en de klas is gerealiseerd. Voor wat betreft de opbrengsten van het onderwijs is afgesproken de verbeter slag vooralsnog te beperken tot de sturing op de cognitieve leeropbrengsten met als doel om in het schooljaar 2019 – 2020 door te steken naar de resultaten op de niet-cognitieve ontwikkelingsgebieden, de zogeheten sociale opbrengsten van ons onderwijs. Met onze keuze voor data-gestuurd werken hebben we als Onderwijscentrum Leijpark de eerste stappen op de ladder van de 'lerende organisatie' gezet. Daar zijn we trots op en dat willen we via dit jaarverslag graag aan iedereen laten weten.

Het Plan van aanpak Sturen op onderwijskwaliteit impliceerde voor alle medewerkers van Onderwijscentrum Leijpark een innovatietraject van betekenis. Ook voor mij als directeur-bestuurder veranderde er veel. In het Plan van aanpak is mijn rol als eindverantwoordelijke voor het onderwijs aangepast aan de eisen van deze tijd. Een groot verschil met voorgaande jaren is dat sinds augustus 2017 de onderwijsinspectie schoolbesturen beoordeelt op hun rol in de bevordering en verbetering van de onderwijskwaliteit. Het functioneren van de kwaliteitscyclus staat daarin centraal. Dat is nieuw en was voorheen dus niet het geval.

Leeswijzer

Dit onderwijsinhoudelijke jaarverslag heeft het karakter van een evaluatie en is een verantwoording van het onderwijsinhoudelijk beleid op het niveau van de organisatie. We sluiten daarin aan bij het INK-model. Dit model is opgebouwd uit tien aandachtsgebieden: vijf organisatiegebieden en vier resultaatgebieden. Het tiende aandachtsgebied is 'verbeteren en vernieuwen': in dit verslag 'de vooruitblik op dat wat we in het schooljaar 2019 – 2020 oppakken. In hoofdstuk 1 beschrijven we achtereenvolgens acht velden; het veld bestuur is in dit verband niet relevant. De acht velden presenteren we als 'één geheel' omdat alleen dan een beeld ontstaat van de relatie die de velden tot elkaar hebben. In hoofdstuk 2 presenteren we onze nieuwe plannen.

Harry Hoekjen
Directeur-bestuurder
Onderwijscentrum Leijpark

Wilma Berg
Beleidsmedewerker Kwaliteit en Strategie

Augustus 2019

1. De essentie van de kwaliteitsontwikkeling schooljaar 2018-2019

De voorgenomen kwaliteitsontwikkeling lag vast in het Plan van aanpak Sturen op onderwijskwaliteit. In dit hoofdstuk geven we de essentie daarvan weer. Door achtereenvolgens onder de koppen A en B de aandachtsgebieden de revue te laten passeren, willen we bewerkstelligen dat ook anderen de 'flow' binnen onze organisatie zullen herkennen.

A. De organisatiegebieden

1. Leiderschap

In dit veld gaat het om de manier waarop de leiding de organisatie op koers houdt en inspireert tot ontwikkeling.

Sturen op onderwijskwaliteit vereist bestuurlijk leiderschap. In het systeem van kwaliteitszorg dat in het schooljaar 2018 – 2019 is opgezet heeft de directeur-bestuurder een cruciale rol in het gesprek over de onderwijskwaliteit. Deze rol kan hij in toenemende mate nemen en versterkt naarmate meer zicht is op de onderwijsprestaties en onderwijskwaliteit van de verschillende afdelingen. Via een aantal effectieve instrumenten houdt hij zicht op de onderwijskwaliteit van de afdelingen. Vanaf januari 2019 zijn deze instrumenten geïntegreerd in de onderwijsinhoudelijke planning- en controlcyclus.

De sturing op het innovatietraject Sturen op onderwijskwaliteit vindt plaats via het vierwekelijks managementoverleg en het bilateraal overleg met de schoolleiders en de beleidsmedewerker Kwaliteit & Strategie. Vanuit het Plan van aanpak met de daaruit voortvloeiende ontwikkelacties zet de kwaliteitsmedewerker de punten op de agenda waarover de directeur-bestuurder in dat betreffende overleg geïnformeerd wil worden. Uitgangspunt is dat het aanleveren van managementinformatie een investering is die bijdraagt aan de onderwijsinhoudelijke sturing op de afdeling. Het gesprek focust op het onderwijskundig leiderschap, op de actieve sturing van de schoolleider op het te bereiken of bereikte kwaliteitsniveau en de doorontwikkeling daarvan.

2. Strategie en Beleid

Dit veld maakt de vertaalslag naar het beleid.

Vertrekpunt voor het veld Strategie en beleid was het Plan van Aanpak Sturen op onderwijskwaliteit. Dit plan was leidend voor de organisatieontwikkeling. Met ingang van het schooljaar 2018 – 2019 zijn we gaan werken met een nieuwe managementstructuur. Het onderscheid tussen verantwoordelijken voor leerlingenzorg en personele zorg is losgelaten; teamleiders groeiden als lid van het managementteam toe naar leidinggevendenden met een integrale verantwoordelijkheid voor een afdeling van de school. Een nieuwe functie is die van de beleidsmedewerker Kwaliteit en Strategie, een spilfunctie als het gaat om de kwaliteitszorg. De laatste stap is gezet in juni 2019 toen in het nieuwe managementstatuut de functie van teamleider veranderde in die van integraal verantwoordelijk 'schoolleider' voor een afdeling.

Een tweede verandering vond plaats op het niveau van de intern begeleiders. De intern begeleiders zijn belangrijke professionals als het gaat om het borgen van de kwaliteit van het onderwijs. De laatste jaren waren zij, als gevolg van de Wet passend onderwijs, meer dan de helft van hun beschikbare tijd bezig met het aanvragen en onderbouwen van Toelaatbaarheidsverklaringen voor leerlingen. Zij zijn weer terug als coach en spil in de begeleiding en ondersteuning van leraren; zij richten zich weer op de kern van hun taak: de onderwijsinhoudelijke sturing op de kwaliteit van het onderwijsleerproces in de groepen.

3. Management van medewerkers

Dit veld gaat vooral over de manier waarop de organisatie medewerkers in staat stelt hun kwaliteiten (door) te ontwikkelen.

Sinds het schooljaar 2018 – 2019 sturen we op de onderwijskwaliteit door te ‘sturen op de evaluatieve cyclus’. Basis bij het doorlopen van deze cyclus is de Deming-cirkel met de systematiek van ‘plan-do-check-act’. We doen dit op drie niveaus:

- a. op het niveau van de leraar in de klas;
- b. op het niveau van de afdeling;
 én
- c. op het niveau van Onderwijscentrum Leijpark.

Op elk niveau zetten we dezelfde stappen. De cyclus begint met:

- het stellen van (eigen) doelen ten aanzien van de resultaten van het onderwijs/leerprestaties (plan);
- het vervolgens daarop specifiek inrichten van de organisatie/het onderwijsprogramma en/of onderwijsleerproces (do);
- het evalueren van de resultaten (check);
- het reflecteren op en analyseren van de resultaten;
- het plannen van de te nemen vervolgstappen en acties (act, de nieuwe doelen).

Het doorlopen van de evaluatieve cyclus lijkt eenvoudig, maar dat is het zeker niet. Nu we data-gestuurd werken gebruiken we de beschikbare data ook om ons onderwijs te verbeteren. We zijn gestart bij de leerresultaten van onze leerlingen. Echter, zomaar daarmee starten kan niet, want ‘wat is een goed resultaat?’ Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn voor de zeven leerroutes die Onderwijscentrum Leijpark biedt ‘tussentijdse leerstandaarden’ vastgesteld. Dit was een intensief en tijdrovend proces. Het was zo tijdsintensief omdat daarachter steeds weer andere belangrijke ontwikkelpunten vandaan kwamen die we eerst moesten oppakken alvorens ‘door’ te kunnen. Verder bleek dat het niet alleen gaat om het verzamelen van data, maar de betrokkenen moeten die data ook kunnen analyseren, kunnen duiden en op basis daarvan actie(s) kunnen inzetten. In het schooljaar 2018 – 2019 is daarmee op het niveau van de intern begeleiders geoefend. Zij hebben de leerresultaten aan het einde van het schooljaar vergeleken met de leerstandaarden. Niet op alle afdelingen waren de leraren daarbij betrokken. Het reflecteren op de resultaten en het duiden van de data in termen van beïnvloedbare onderwijskenmerken zoals leertijd, leerstofaanbod, didactisch handelen etc. bleek nog (te) lastig. Daarbij is externe expertise van buiten ingezet. Prettig is dat voor data-analyse en analysevaardigheden geldt ‘oefening baart kunst’. De eerste stap is gezet, dat voelt goed en daar zijn we trots op.

4. Management van middelen

In dit veld gaat het over de wijze waarop de organisatie ervoor zorgt dat de middelen die nodig zijn om ‘de kwaliteitsverbetering’ te realiseren, beschikbaar zijn.

De directeur-bestuurder heeft in overleg met de Raad van Toezicht gemeld dat bij de implementatie van dit innovatietraject extra middelen ingezet kunnen worden. Kortom: ‘het geld volgt de ambities’ en is als zodanig zowel voorwaardenscheppend als initiërend. Voor de schoolleiders is daarmee een passende financiële ruimte gecreëerd die hen in staat stelt de beoogde ambities op het niveau van hun afdeling waar te maken.

5. Management van processen

Het veld 'management van processen' is het hart van het INK-model. Dit omdat de samenwerking tussen de mensen in de uitvoering doorslaggevend is voor het succes van de organisatie.

In het primaire proces gaat het om het werk van de leraar met de leerlingen in de klas. Dat goed onderwijs staat of valt met goede leraren, is onomstreden. Van alle invloed die scholen hebben op het leren en ontwikkelen van kinderen, wordt 67% van het effect bepaald door de leraar (Marzano, 2003 en 2007). Ook Fullan stelt: "Een school die de kwaliteit van het onderwijs wil verbeteren, moet focussen op de ontwikkeling van de leraar en de verschillen in vaardigheden van de leraren in het team....."

In het Plan van aanpak Sturen op onderwijskwaliteit zijn drie van de vier interventies gericht op de kwaliteit van het primaire proces, op het verbeteren van het onderwijs in de klas. Het gaat dan om de verbetering van:

1. het onderwijsaanbod;
2. het zicht op de ontwikkeling van de leerlingen;
3. het pedagogisch-didactisch handelen.

Interventie 1

'Alle onderwijs start met het curriculum', met het vaststellen van het onderwijsprogramma. Het onderwijs van Onderwijscentrum Leijpark is gericht op vier doelgroepen die qua ondersteuningsbehoefte sterk van elkaar verschillen. Om alle leerlingen het bij hen passende onderwijs te kunnen bieden, zijn we in het schooljaar 2018 – 2019 bij de kernvakken Nederlandse taal en rekenen/wiskunde gaan werken met leerroutes. Alle leerlingen zijn toegedeeld aan een leerroute. Het Landelijke Doelgroepenmodel (V)SO, versie 5.0 was daarbij leidend. In de voorbereiding op de start zijn:

- de leerroutes uitgewerkt in leerlijnen met leerdoelen en tussentijdse beheersingsdoelen per leerjaar;
- de leerlijnen voorzien van daarbij passende onderwijsmethoden en leermiddelen;
- vanuit de leerlijnen groepsplannen samengesteld die het onderwijsaanbod voor een periode van maximaal een (half)jaar beschrijven.

Bij de start van het schooljaar 2018 – 2019 hebben alle (duo)leraren, uitgezonderd de leraren van het vmbo, een Katern Onderwijsaanbod gekregen. Elke katern bevatte een verantwoording, een korte samenvatting van de belangrijkste taal- en rekenmethoden of -methodieken die in de betreffende groep aan de orde zijn plus de groepsplannen voor de eerste perioden en de uitwerking van de voortgangsregistratie voor het hele jaar.

Met de katern kwamen we tegemoet aan de wens van het schoolteam: geef duidelijkheid over dat 'wat er op het punt van het onderwijsprogramma en de uitvoering daarvan van ons wordt verwacht'. De katernen zijn door de schoolteams dan ook positief ontvangen. Het werken op basis van de katern was wel wennen. Door de concrete sturing op de onderwijspraktijk kwamen sommigen in een andere, voor hen soms minder comfortabele positie. Ook speelde mee dat een aantal van hen nieuwe vaardigheden en vooral ook nieuw gedrag moest aanleren. Anderzijds gaven leraren aan dat het fijn is te weten 'wat er wordt verwacht'. Ook ontstonden spontane initiatieven die daadwerkelijk bijdragen aan de kwaliteitsverbetering van een afdeling of de organisatie als geheel. Deze initiatieven zijn positief bevestigd en direct overgenomen.

Met de afdelingen VSO Dagbesteding en Arbeid is daarnaast gedurende het hele schooljaar gewerkt aan het transparant maken van het onderwijsaanbod Praktijkvorming en stage. Dit onderdeel van het curriculum raakt het hart van het onderwijs binnen deze afdelingen en beschouwen we binnen Onderwijscentrum Leijpark dan ook als een kernvak. De toeleiding naar werk gebeurt nu via het vak arbeidstraining, de sectororiëntatie, de praktijkvakken en later via de stage. Met de wettelijke

verankering is stagetijd onderwijstijd geworden. In het nieuwe Stagebeleidsplan, vastgesteld oktober 2018, staat hoe we de samenhang tussen het leren op school en het leren op de stage, waarborgen. Het in kaart brengen van het onderwijsaanbod Praktijkvorming en stage was, door de vele uit te werken bijlagen, een immense klus die samen met een aantal betrokken (vak)leraren en arbeidstoeleiders is geklaard. We zijn trots op het resultaat dat er ligt en werken er in het schooljaar 2019 – 2020 verder aan door.

Aan de overige acties bij interventie 1 zijn we niet toegekomen. De voornemens in interventie 1 bleken te ambitieus. Afgesproken is volgend jaar door te steken naar het planmatig werken aan de ontwikkeling van de niet cognitieve ontwikkelingsgebieden, de zogeheten sociale en maatschappelijke opbrengsten van ons onderwijs. In de voorbereiding op het actieplan 2019 - 2020 is door de schoolleiders in juni 2019 een sterkte-zwakke analyse uitgevoerd waarbij de huidige stand van zaken in beeld is gebracht.

Interventies 2 met als onderwerp ‘het verbeteren van het zicht op de ontwikkeling van leerlingen’ is afgerond. Er is een nieuwe begeleidings- en zorgstructuur ontwikkeld. Deze nieuwe structuur berust op de pijlers ‘planmatig’ en ‘opbrengstgericht’ en is beschreven in het Begeleidings- en zorgplan Onderwijscentrum Leijpark. Dit plan is een dynamisch en ‘levend’ document dat doelgericht stuurt op de centrale rol van de leraar en de cyclus van evalueren, analyseren, plannen, uitvoeren en weer evalueren. De systematiek is gericht op alle leerlingen. De verschillen binnen de uitstroomprofielen en leerroutes worden zichtbaar in formats en instrumenten. In het najaar van 2019 vindt de evaluatie plaats. De uitkomst van de evaluatie verwerken we in de volgende versie van het Begeleidings- en zorgplan.

Met interventie 3 gericht op de verbetering van het didactisch handelen, is gestart met sturing van de schoolleiding op (de doorontwikkeling van) het vakmanschap. Deze interventie zette echter ook de intern begeleiders (ib-er) in de, voor de meeste van hen, nieuwe rol van coach. Het Plan van aanpak ging ervan uit dat de ib-ers de minimaal twee keer per jaar bij iedere leraar van de afdeling een les observeren. Dat lukte niet iedere ib-er. Debet daaraan was onder meer dat in zowel de taakbelasting als de jaarkalender deze lesobservaties niet waren meegenomen. De systematiek was voor iedereen nieuw. In die zin had de eerste tranche duidelijk het karakter van een ‘schoolbrede pilot’. Bij beide lesbezoeken is gefocust op de naleving van de afspraken uit de katern die van belang zijn bij het doelgericht afstemmen van lessen. Tijdens de lesobservatie zelf is gefocust op de toepassing van het directe instructiemodel. In de tweede tranche is daaraan het thema ‘effectieve leertijd’ toegevoegd. Uitgangspunt is dat de ib-er en de leraar de les nabespreken, ontwikkelpunten traceren, samen afspreken met welke ontwikkelpunten de leraar in de volgende periode aan de slag gaat en de afspraken vastleggen in een verslag. Ook dit voor sommige ib-ers duidelijk wennen en zoeken naar de invulling van deze nieuwe taakinhoud.

De uitkomsten van de lesbezoeken zijn door de beleidsmedewerker Kwaliteit en strategie samengevat in een rapportage op organisatieniveau. Doordat niet alle lesobservaties zijn uitgevoerd en ook de coachingsgesprekken nog niet bij alle leraren van de afdelingen in dezelfde verhouding hebben plaatsgevonden, is het ontstane beeld van de didactische kwaliteit in beide tranches niet voldoende representatief. Wel geeft de rapportage een goed beeld van de didactische kwaliteit van het schoolteam en de ontwikkelpunten daarbinnen.

Interventie 4 is in zijn geheel afgerond en functioneert naar volle tevredenheid van de betrokkenen. In het document Sturen op onderwijskwaliteit is vastgelegd hoe we de kwaliteitszorg op Onderwijscentrum Leijpark is ingericht. Het ontwikkelde systeem van kwaliteitszorg is gericht op zowel verbetering als borging. Het cyclisch en planmatig doorlopen van de PDCA-cirkel is de motor voor onderwijsontwikkeling, het stimuleert de continue verbetering van ons onderwijs en zet aan tot innovatieve initiatieven. Onze kwaliteitszorg is tevens gerelateerd aan de begrippen verantwoording en dialoog. Met ingang van het schooljaar 2018 – 2019 publiceren we jaarlijks een aantal katernen

en/of rapportages. We spreken intensief met elkaar over de inhoud. We kiezen doelgericht voor een constructieve en open dialoog met zowel het afdelingsteam als het schoolteam. Dit omdat wij 'zorg voor de kwaliteit' beschouwen als een cyclisch proces én een leerproces. Door periodiek met elkaar vanuit verschillende invalshoeken op de (ervaren) kwaliteit van het gerealiseerde onderwijs te reflecteren, krijgen we steeds scherper in beeld 'hoe de beoogde doelen het beste gerealiseerd kunnen worden'. Daarnaast leidt de gezamenlijke focus op persoonlijk niveau tot meer kwaliteitsbewustzijn en het besef dat de maatschappelijke verantwoording onderdeel is van het vak.

De directeur-bestuurder leidt de geanonimiseerde versies van de katernen en/of rapportages door naar de medezeggenschapsraad en de Raad van toezicht. De besprekingen in deze gremia hebben tot doel inzichtelijk te maken hoe wij binnen Onderwijscentrum Leijpark werken aan 'continue kwaliteitsverbetering' en aan een professionele 'kwaliteitscultuur'. Ouders en leerlingen houden we via de website op hoofdlijnen op de hoogte van de uitkomsten. Aan de website voegen we een link toe naar de geanonimiseerde teksten, zodat ook andere belangstellenden kennis kunnen nemen van de inhoud.

B. De resultaatgebieden

In de resultaatgebieden gaat het onder meer om de tevredenheid van medewerkers, leerlingen en ouders. De tevredenheidsmetingen vinden in het schooljaar 2019 – 2020 plaats. In dit onderwijsinhoudelijke jaarverslag beperken we ons tot de resultaten van het innovatietraject Sturen op onderwijskwaliteit.

6. Medewerkers

Dit resultaatgebied spitsen we expliciet toe op de professionele ontwikkeling van de groep medewerkers die betrokken was bij het innovatietraject Sturen op onderwijskwaliteit.

De resultaten van de sturing op de doorontwikkeling van het vakmanschap zijn in de onderwijspraktijk concreet herkenbaar. Er is opnieuw aandacht voor de kwaliteit van het didactisch handelen en de focus op de vakvaardigheden. Vaardigheden die in de vergetelheid raakten doordat leraren te veel terugzakten in een eigen routine, kregen door de toepassing van het directe instructiemodel een nieuw impuls. Ook het doelgericht en effectief toewerken naar een vooraf gepland beoogd resultaat, heeft duidelijk 'voet aan de grond' gekregen. We weten dat er nog winst te boeken is, maar we zijn trots op de ontwikkeling die het schoolteam gedurende schooljaar 2018 - 2019 heeft laten zien. We zijn ervan overtuigd dat wij in staat zijn om deze positieve flow gedurende het schooljaar 2019 – 2020 vast te houden.

7. Leerlingen en Ouders

Dit veld gebruiken we om de resultaten die wij in het schooljaar 2018 – 2019 met de leerlingen behaalden, te presenteren.

Met het innovatietraject Sturen op onderwijskwaliteit is op Onderwijscentrum Leijpark het opbrengst- en datagestuurd werken van start gegaan. Het was wennen, maar we gaan er zeker mee door. Binnen onze organisatie gebruikten wij tot nu toe de beschikbare observatie- en toetsgegevens om leerlingen te volgen en ouders te informeren over de voortgang in de ontwikkeling van hun kind(eren). Dat blijven we natuurlijk doen, maar met de keuze voor datagestuurd onderwijs voegen we een dimensie toe: we zetten de beschikbare data doelgericht in om ons onderwijs te verbeteren. We zijn gestart bij de resultaten die de leerlingen vanaf groep 3 behalen bij Nederlandse taal, rekenen en wiskunde en Engels (vmbo).

De systematiek

Vertrekpunt bij het datagestuurd werken is het ontwikkelingsperspectief (OPP) van individuele leerlingen. Om te komen tot een directe koppeling van het OPP van individuele leerlingen aan de kwaliteitszorgsystematiek is een nieuw format voor het OPP ontwikkeld. In elk OPP staat nu welk niveau we met de leerling aan het einde van het betreffende schooljaar bij deze vakken willen bereiken. Door de voortgang van de leerling aan het einde van het schooljaar te vergelijken met het beoogde functioneringsniveau is direct inzichtelijk of de leerling in dat schooljaar dit niveau ook daadwerkelijk heeft bereikt. De individuele resultaten brengen we bij elkaar in een verzamelaarsstaat op groeps-, afdelings- en organisatieniveau. Op deze manier kunnen we vaststellen hoeveel procent van de leerlingen van een bepaalde groep óp c.q. conform, boven of onder' het beoogde niveau in het OPP scoort. Voor de afdeling VSO VMBO en de afdeling EMB werkt het iets anders. In het vmbo functioneren de gemiddelde cijfers die leerlingen behalen op de toetsen als leerstandaard; zij bepalen de overgang naar het volgende leerjaar. Bij de emb-leerlingen vergelijken we leerlingen met zichzelf. Daar inventariseren we het percentage door de leerlingen behaalde doelen. De norm voor vooruitgang ligt in de leerlingen zelf.

De norm

De onderwijsinspectie gaat er bij de beoordeling van de onderwijsresultaten van uit dat de school met minimaal 75% van de leerlingen aan het einde van de schoolloopbaan in het speciaal onderwijs (so) of het voortgezet speciaal onderwijs (vso) het benodigde niveau van de uitstroombestemming uit het OPP bereikt. Als Onderwijscentrum Leijpark hebben wij de eigen norm gesteld op minimaal 80%. De norm voor het vmbo is het behaalde gemiddelde eindcijfer bij het betreffende vak.

Resultaten Onderwijscentrum Leijpark, schooljaar 2018 - 2019

Sector	aantal leerlingen			% leerlingen		
	op	boven	onder	op	boven	onder
Speciaal onderwijs (SO)	14	1	1	87,5%	6,3%	6,3%
Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)	30	1	12	69,8%	2,3%	27,9%

De onderwijsresultaten die de afdeling SO van Onderwijscentrum behaalde, liggen boven de door de onderwijsinspectie vastgestelde minimumnorm van 75% en de eigen kwaliteitsnorm van 80%. De onderwijsresultaten van de afdeling VSO daarentegen liggen onder de minimumnorm van 75%. Uit de analyse blijkt dat de prestatie van de afdeling VSO Arbeid en de prestatie van de afdeling VSO Vervolgonderwijs de gemiddelde prestatie van het vso onder het niveau van de minimumnorm trekken. Vooral de prestatie van de afdeling Arbeid valt tegen. Deze tegenvallende prestatie is met name toe te schrijven aan het vak rekenen. Bij het begrijpend lezen scoort 75,6% van de leerlingen lezen op of boven het beoogde niveau in het OPP; bij rekenen/wiskunde is dat 48,7%. Dit beeld komt ook terug bij de resultaten van de IVIO-certificering: 49% van de leerlingen Arbeid behaalt bij Nederlands IVIO 1 of 2, bij rekenen is dat 13%.

Het vak rekenen is overigens voor veel van onze leerlingen moeilijk. De resultaten bij het vak Nederlands en voor het vmbo het vak Engels liggen soms aanzienlijk hoger dan die bij het vak rekenen. Bekend is dat rekenen gelinkt is aan de cognitieve mogelijkheden. Uit onderzoek blijkt dat het werkgeheugen hierbij een rol speelt. Het werkgeheugen voorziet in tijdelijke opslag en manipulatie van de informatie die nodig is voor complexe cognitieve taken. En die zijn voor leerlingen van een doelgroep als de onze nu eenmaal heel lastig.

8. Maatschappij

In dit veld gaat het om de directe en indirecte invloed die de maatschappij op de organisatie heeft en andersom. Wij gebruiken dit veld om een tweetal successen te melden!

Een belangwekkend succes is geboekt toen de Tweede Kamer op 2 april 2019 eensgezind de bewindslieden opriep een einde te maken aan de bureaucratische rompslomp die is ontstaan bij het toekennen van het geld voor de onderwijsondersteuning aan kinderen met een ernstige meervoudige beperking (emb). Het is de uitkomst van een geslaagde lobby waaraan Onderwijscentrum Leijpark in de persoon van de directeur-bestuurder een forse bijdrage heeft geleverd. De Tweede Kamer wil dat emb-leerlingen op basis van uniforme landelijke criteria vanuit de samenwerkingsverbandmiddelen een toelaatbaarheidsverklaring met de hoogste bekostigingscategorie toegekend krijgen voor de duur van de hele schoolloopbaan in het (voorgezet) speciaal onderwijs. Heel belangrijk is ook dat de Tweede Kamer tevens aan de betrokken bewindslieden heeft verzocht een samenhangende regeling vorm te geven waarbij de middelen voor zorg in onderwijstijd zoveel mogelijk direct bekostigd worden en waaraan dan ook toekenning van middelen voor onderwijsondersteuning voor leerlingen met een ernstig meervoudige beperking kan worden gekoppeld. Een prachtig resultaat!

Een andere belangrijk succes is de goedkeuring die het college van Burgemeester en Wethouders van gemeente Tilburg gaf aan de Pilot Zorg In Onderwijstijd waardoor wij samen met gemeente Tilburg de inzet van Zorg in Onderwijstijd in de kleutergroepen anders konden organiseren. De administratieve rompslomp en de soms emotioneel beladen trajecten, waarmee wij na de invoering van de nieuwe jeugdwet in 2015 als school geconfronteerd zijn, vormden de aanleiding voor deze pilot. Voor veel van de leerlingen geldt namelijk dat zij meer zorg en ondersteuning nodig hebben dan wij als school uit de ons toegekende onderwijsmiddelen kunnen bieden. Vóór 2015 ontvingen wij als school de zorgmiddelen voor leerlingen rechtstreeks. Om deze zorg en ondersteuning toch te kunnen organiseren moeten we steeds vaker een beroep doen op ouders om samen met hen via de Jeugdwet, Wet langdurige zorg of de zorgverzekering de bekostiging van Zorg in Onderwijs te realiseren.

De Pilot Zorg In Onderwijstijd richtte zich op de kleuters afkomstig uit de gemeente Tilburg. Vanaf maart 2019 tot aan het einde van het schooljaar vielen 17 nieuwe kleuters onder de jeugdwet. Voor hen is met de gemeente Tilburg een collectieve financiering afgesproken, een vast bedrag voor hun verzorging en begeleiding binnen schooltijd. Door deze afspraak is er aanzienlijk minder administratieve belasting voor zowel de ouders als de school. Ouders hoeven geen aparte aanvragen meer in te dienen bij de gemeente en wij hoeven vanuit school geen gesprek met ouders te voeren over geld. Wij kunnen ons in het gesprek met hen concentreren op de voortgang in de ontwikkeling van hun kind op school.

De ervaring met de pilot is positief. In het schooljaar 2019 -2020 verbreden we de pilot tot de leerlingen van groep 3. Als ook deze pilot slaagt, trekken we deze aanpak door naar de hele school. De gemeente Tilburg heeft de kostenverdeling op zich genomen, zodat ook voor leerlingen die onder de jeugdwet vallen en in andere gemeenten wonen, de aanpak dezelfde kan zijn.

Voor ons als school is er in het schooljaar 2019 – 2020 voor de leerlingen van de pilot nog maar één contact, namelijk de gemeente Tilburg. Dat is heel fijn werken en daar zijn we dan ook heel blij mee!

Hoofdstuk 2: verbeteren en vernieuwen

In het achterliggende schooljaar is bij de sturing op de onderwijskwaliteit gefocust op de cognitieve leeropbrengsten. In het Plan van Aanpak 2 bedoeld voor het schooljaar 2019 – 2020 steken we door naar de resultaten op de niet-cognitieve ontwikkelingsgebieden, de zogeheten sociale en maatschappelijke opbrengsten van ons onderwijs. Binnen Onderwijscentrum Leijpark maken we gebruik van verschillende methodes op het gebied van de brede niet-cognitieve ontwikkelingsgebieden, maar van een planmatig aanbod is slechts beperkt sprake. Dit gaat veranderen. Met ingang van het schooljaar 2019-2020 willen we via een aantal gerichte maatregelen toewerken naar ‘planmatig en opbrengstgericht werken aan de sociale en maatschappelijke opbrengsten’ van ons onderwijs, zodat ook bij deze resultaten cyclische monitoring via onze onderwijsinhoudelijke Planning & Control-cyclus kan plaatsvinden.

Bij de niet-cognitieve ontwikkelingsgebieden onderscheiden we dan ook drie domeinen:

1. Het domein van de sociaal-emotionele ontwikkeling.
2. Het domein van de sociale vaardigheden.
3. Het domein van burgerschap en sociale integratie.

De rode draad die deze domeinen verbindt, is visie.

Om een goed actieplan te kunnen maken, is in juni 2019 een sterkte-zwakke analyse uitgevoerd waarbij de huidige stand van zaken in beeld is gebracht. De eerste stap die we dan ook met het schoolteam gaan zetten is gericht visieontwikkeling. In de missie en visie willen we de domeinen ‘pedagogisch klimaat’, ‘sociale veiligheid’ en ‘burgerschap en sociale integratie’ krachtig met elkaar verbinden, zodat synergie ontstaat. Voor wat betreft het burgerschapsonderwijs sluiten we aan bij de op handen zijnde wetswijziging. Minister Arie Slob vindt dat de huidige wet te weinig richting geeft aan de invulling die scholen daaraan geven. In de wet wordt nu vastgelegd dat scholen leerlingen kennis en respect bijbrengen over de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Ook is de school een oefenplaats, waar leerlingen actief kunnen oefenen met de vaardigheden die ze later nodig hebben om deel te kunnen nemen aan onze samenleving. Juist op school komen leerlingen met verschillende achtergronden elkaar tegen. Daarmee is de school, naast thuis, de uitgelezen plek om te leren hoe je met respect met elkaar omgaat. Tenslotte komt in de wet te staan dat de school een plek is waar leerlingen het goede voorbeeld horen te krijgen.

In het schooljaar 2019 – 2020 willen we naast blijvende aandacht voor de cognitieve ontwikkeling ook inzetten op het stimuleren van de brede ontwikkeling van onze leerlingen. In dit plan van aanpak is ‘Brede ontwikkeling’ als een interventie opgenomen op het niveau van Onderwijscentrum Leijpark. We starten daarmee in de afdelingen EMB en SO. Het is aan deze afdelingen om daarbinnen, gerelateerd aan de kerndoelen een eigen ontwikkelingsdomein te kiezen. Zo kan een afdeling beargumenteerd inzetten op de vernieuwing van het onderwijsaanbod Culturele oriëntatie en creatieve expressie of dat van Mens, Natuur en Techniek. Elke afdeling stelt daarvoor een eigen plan van aanpak op met ‘in het achterhoofd’ de verbinding op organisatieniveau. Het uiteindelijke doel van de interventie is immers dat deze vernieuwing niet op het niveau van de afdeling blijft hangen, maar op het niveau van Onderwijscentrum Leijpark gaat plaatsvinden. Schoolleiders stellen het plan van aanpak dan ook in samenspraak met de collega’s teamleiders op, zodat er vooraf draagvlak is voor de gemaakte keuzes. Daarna blijven de collega’s ‘meesturen’ via tussentijdse uitwisseling. Door zo met elkaar te zoeken naar verbreding en vernieuwing van ons onderwijsaanbod willen we bewerkstellingen dat ons onderwijs aansluit bij de vaardigheden die onze leerlingen nodig hebben in de 21e eeuw.

In het vso gaan we twee dingen doen. We gaan voor wat betreft het onderdeel Praktijkvorming voortbouwen op de ontwikkelingen die in het schooljaar 2018 – 2019 zijn gestart. Met de katern Praktijkvorming is al voorgesorteerd op de ontwikkelingen die we in het schooljaar 2019 – 2020 realiseren. Niet alleen belangrijke bijlagen maar ook relevante verbindingen zowel intern als extern moeten nog tot stand komen. In de tweede plaats willen we de lijn van het ‘werken met katernen’ doorzetten naar het vmbo. Deze afdeling beschikt nog niet over een katern Onderwijsaanbod zoals de andere afdelingen. Daar gaan we in het schooljaar 2019 – 2020 in voorzien.

Daarnaast gaan we met alle afdelingen werken aan een eigen online leeromgeving met een database waarin leraren lessen kunnen vinden die nauw aansluiten bij de leerdoelen van de verschillende leerroutes. We gaan werken met Prowise Presenter. In Plan van Aanpak 2 ligt vast dat het vaardigheidsniveau van alle leraren, klassenassistenten en ib-ers aan het einde van het schooljaar 2019 – 2020 op ten minste het niveau van Prowise Presenter Zilver ligt.

Tot slot gaan we in de onderwijspraktijk werken conform de Begeleidings- en zorgstructuur zoals beschreven in ons Begeleidings- en zorgplan; de nog ontbrekende bijlagen werken we uit.